

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

วัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

วัดเวฬุวันมหาวิหาร [วัดพระเวฬุวัน] หมายถึง วัดที่เป็นสวนป่าไผ่ (The bamboo grove temple) ชื่อเต็มคือ พระวิหารเวฬุวันกถกนิวาปสถาน คือสวนป่าไผ่ที่พระราชทานเหยื่อแก่กระแต เหตุที่ได้ชื่อนี้เนื่องจากเดิมเป็นป่าไผ่ และพระเจ้าพิมพิสารครั้งหนึ่งทรงเคยอดชีวิตจากงู เพราะการเตือนของกระแต ด้วยทรงสำนึกในบุญคุณของกระแต จึงให้สวนป่าไผ่เป็นเขตอภัยทาน และพระราชทานเหยื่ออาหารแก่กระแตทุกวันๆ

พระเจ้าพิมพิสารทูลถวายเวฬุวัน

สวนป่าไผ่เวฬุวันแยกเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งเรียกว่า กถกนิวาปะ ที่พระราชทานเหยื่อแก่กระแตตั้งที่ว่ไปแล้ว ต่อมาได้อุทิศถวายเป็นสังฆารามแห่งแรกในพระพุทธศาสนาต่อพระภิกษุทั้งหลาย มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข เมื่อคราวที่พระองค์เสด็จมาโปรดชาวเมืองกรุงราชคฤห์ ข้าราชการบริวาร และพระเจ้าพิมพิสารจนได้บรรลุนิพพาน อีกส่วนหนึ่งของสวนป่าไผ่เรียกว่า โมรนิวาปะ ที่พระราชทานเหยื่อแก่นกยูง เป็นที่พักของพวกนักบวชปริพาชก ซึ่งเป็นการแสดงถึงความที่พระเจ้าพิมพิสารทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภ์ นอกจากจะทรงให้ความอุปถัมภ์ในพระพุทธศาสนาในฐานะทรงเป็นพุทธมามกะ ยังทรงแผ่แผ่ถึงลัทธิศาสนาอื่นด้วย

เวฬุวันมหาวิหาร เป็นสถานที่พระพุทธองค์ทรงแสดงพระธรรมเทศนาหลายพระสูตร และชาดกบางเรื่อง เช่น ทีฆสังข์สูตร นันทพสุตร จันทพสุตร อสัมปทานชาดก อุปทานชาดก นิโครธชาดก เป็นต้น และยังทรงบัญญัติพระวินัยหลายสิกขาบทที่นี้ อีกทั้งยังเป็นทีประดิษฐานพระสถูปที่บรรจุพระธาตุของพระอรหันต์สาวกชั้นผู้ใหญ่ เช่น พระอัญญาโกณฑัญญะ พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ นอกจากนั้นยังเป็นสถานที่พระพุทธองค์ทรงประชุมสงฆ์แสดงโอวาทปาฏิโมกข์ เมื่อวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ อันเป็นต้นกำเนิดวันมาฆบูชาอีกด้วย

ปัจจุบันเวฬุวันมหาวิหาร ได้รับการบูรณะปรับปรุงให้สวยงาม เมื่อครั้งฉลองพุทธชยันตี มีต้นไผ่เขียวขจีร่มเย็น พร้อมด้วยสระน้ำกลั่นทกะ ทำให้เห็นว่ายังรักษารูปเดิมในครั้งพุทธกาลไว้ได้ อย่างสมบูรณ์ โดยรอบบริเวณมีถนนตัดเป็นสี่เหลี่ยมมีศาลาทรงไทย ที่สร้างขึ้นด้วยแรงศรัทธาของ พุทธบริษัทชาวไทย คือ ศาลาไทยเวฬุวัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยมี พระสุเมธาธิบดี (บุญเลิศ ทตต สุธฤ) ครั้งเมื่อดำรงตำแหน่งทำหน้าที่เป็น เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยา เป็นผู้ดำเนินการจัดการก่อสร้าง พร้อมทั้งรูปภาพติดฝาผนังหลังพระพุทธรูป ครั้งพระพุทธรเจ้าทรงรับสวนเวฬุวันจากพระเจ้าพิมพิสาร และมีพระพุทธรูปปฏิมากรรมศิลปะกรรมไทยตั้งไว้เป็นที่บูชาสักการะ

ทางด้านเหนือของสระใหญ่ มีพระพุทธรูปที่ชาวญี่ปุ่นสายมหายานสร้างไว้ในที่สาย มหายาน เชื่อกันว่า ณ ที่นี้ พระพุทธองค์ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ส่วนบริเวณสวนไม้ไผ่ด้านตะวันตก มีลานกว้างพอนั่งได้ ๕๐ คนพอดี ตรงกลางมีพระพุทธรูป ประดิษฐานอยู่ในซุ้มตั้งไว้กลางแจ้ง ชาวพุทธสายเถรวาทนิยมมาประกอบกรบูชาไหว้พระ สวดมนต์ เวียนเทียนกัน ด้วยเชื่อกันว่าเป็นที่หมู่ोरียสงฆ์ ๑,๒๕๐ รูปมาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย เพื่อฟัง โอวาทจากพระพุทธองค์ในวันมาฆบูชา

